

Hodnocení rigorózní práce Michala Černého Antropický princip ve fyzice a filosofii.

Formální stránka

Jazyková správnost

Předložená práce zřejmě neprošla solidní korekturou, je plná gramatických chyb (zejména ve shodě podmětu a přísudku), překlepů a chyb v interpunkci. Je přitom velmi pravděpodobné, že nejde o neznalost, či nějakou jinou systémovou vadu, ale o nepozornost či ledabylost, protože chyby se střídají se správně napsanými variantami. Pro názornost přikládám výpis některých chyb:

Výběr chyb a překlepů

1. s. 16 by měli uhlíkaté struktury; hvězd, které by měli
2. s. 18 vylétali částice
3. s. 21 podmínky, které umožnili
4. s. 24 vznikli podmínky; to že měl vesmír
5. s. 25 bifurkací, které museli; struktur, které by vedli
6. s. 26 formy koincidencí, které by zahrnovali
7. s. 27 to co měříme; jednoeltronový; jakkoli vypadá...ukazuje
8. s. 29 Penrouse
9. s. 30 fyzikálních konfidencí?; podmínek, který jej umožnili
10. s. 34 modely vesmírů, která by život mohli
11. s. 35 jednotky... a vytvářeli
12. s. 38 konstanty a struktury by neumožňovali
13. s. 40 Vše co se děje, má
14. s. 41 Hawkingovi námitky
15. s. 44 Jediné co ji může; aby zákony měli
16. s. 47 Pokud je měření možné jen jedno nemá smysl...
17. s. 58 nesmyslná interpunkce - autorů, měl představovat
18. s. 58 pozn. 136 tečka za viz
19. s. 59 interpunkce – interpretujeme inflační teorii měl
20. s. 60 interpunkce – poslední věta na stránce
21. s. 79 se kategorie rozvinuli; kategorie by se tvářeli

Citace a odkazy

Ledabylost je patrná i v odkazech a citacích. Autor se neřídí žádnou platnou normou, snad by bylo možné tolerovat, že jde o nějakou místní citační zvyklost, která například používá ještě zkratku „str.“ místo prostého „s.“, nelze ale pominout zjevné nedostatky, jako je třeba v pozn. č. 131 pravděpodobně citace z druhé ruky a vůbec v celé práci nerozlišování citace a parafráze. Není pak mnohdy zřejmé, kde je hranice mezi odkazovaným a vlastním textem. Některé odkazy jsou těžko ověřitelné, protože chybí kompletní údaje, např. na s. 57 je pravděpodobně citace webu, ale bez URL a data.

Obsahová stránka

Zvolené téma je velmi atraktivní, resp. bylo v 80. a 90. letech, a i dnes poskytuje řadu podnětů pro nová zamyšlení, naneštěstí velmi často proto, že většina úvah okolo antropického principu je vysoce spekulativního charakteru a jen velmi problematicky ověřitelná nebo zcela mimo možnosti verifikace. Samotná spekulativnost ještě ovšem nemusí být pro filosofa problémem, naopak, vyžaduje však mnohem větší dávku opatrnosti v hodnocení, zejména když spekulativní závěry stojí vedle dat exaktních přírodovědných disciplín. Z textu jsem nabyl dojem, že si autor tuto distinkci uvědomuje a snaží se propojit svět tvrdých dat a spekulací, často ale zůstává jen u konstatování stavu věci a nepokračuje dál v rozkrývání dalších možností. Práce také působí převážně referativním dojmem průměrné kompilace. Téma antropického principu autor rozšiřuje o úvahy epistemického charakteru a spojuje s otázkami, jejichž souvislost s ústředním tématem práce je velmi vzdálená a mnohdy uměle vykonstruovaná, resp. není dostatečně přesvědčivě zdůvodněná (Immanuel Kant, pasáže o kategoriích, scholastice). Toto je ovšem téma k diskusi.

Výtky a dotazy

Na s. 82 autor píše „Jestliže přijmeme tezi, že prostor je určen tělesy, tak prostor získá určitou strukturu. Tím se liší Aristotelovského konceptu...“ zajímalo by mne, v čem se podle autora liší Aristotelův koncept prostoru od představy prostoru tvořeného tělesy?

Na s. 20 autor používá výraz „fenomenologie“ v nespecifikované podobě (nikoli jako filosofický koncept), má pravděpodobně na mysli jiný význam než je „filosofická fenomenologie“, ale z kontextu to není vždy zcela zřejmé.

V kapitola Člověk v přírodě autor sice deklaruje, že název antropický princip je pouze zástupný a v kosmologickém kontextu neodkazuje výhradně jen na člověka, ale na jakéhokoli inteligentního pozorovatele ve vesmíru, avšak při hledání analogií s náboženstvím již chápe výraz „antropický“ pouze v relaci s pozemským lidstvem a vytváří si tak oslí můstek k teologickým otázkám a spíše zbytečné komparaci s teologií (Akvinský).

Tematicky bych nejvíce ocenil to, co autor nazval Apendix, resp. pouze některé jeho pasáže, neboť v jeho úvodu (s. 91-92) opakuje doslovně předchozí text ze s. 41-42 (ale s opravenou chybou), a to celé odstavce. Smysl tohoto počínání si nedovedu vysvětlit jinak než opět jako ledabylost nebo pokus naplnit požadovaný rozsah práce. Pokud by v této části práce autor dokázal překonat silnou závislost na jedné knize (Eduarda Krumpolce), která se mu stává vodítkem, zdrojem a převažující inspirací, mohl by zde naplnit požadavky kvalifikační práce a přinést nové pohledy na zpracované téma, konkrétně vztah antropického principu a zpracování informace. Tuto šanci však autor z velké části promarnil.

Z uvedených důvodů (gramatické chyby, citační nekázeň, obsahové nedostatky, práce se zdroji) se domnívám, že předložená práce nespĺňuje požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací.